

УДК 343.13

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-414-424

Андрій КРУШЕНИЦЬКИЙ®

т.в.о. завідувача кафедри
(Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Кропивницький, Україна)

ВИТРЕБУВАННЯ РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ СТОРОНОЮ ЗАХИСТУ: ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ

Висвітлено проблемні питання, пов'язані з використанням стороною захисту такого способу збирання доказів у кримінальному провадженні, як витребування та отримання речей і документів. Розглянуто питання: щодо суб'єктів, до яких може бути висунута вимога сторони захисту про надання речей і документів та від яких вони можуть бути отримані; форма та зміст вимоги про витребування речей і документів стороною захисту (тобто її процесуальне оформлення); терміни для виконання вимоги та правові наслідки відмови (ухилення) суб'єкта-володільця відповідних речей і документів від задоволення вимоги; форма фіксації витребування речей і документів стороною захисту; процесуальні можливості та механізм витребування речей і документів підозрюваним (обвинуваченим). Сформульовано пропозиції щодо удосконалення окремих положень КПК України з метою усунення проблемних питань у кримінальних провадженнях, що виникають під час використання стороною захисту зазначеного способу збирання доказів.

Ключові слова: витребування та отримання речей і документів, спосіб збирання доказів, форма витребування, сторона захисту.

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 93 КПК України одним із способів збирання доказів стороною захисту є витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок. Однак в практиці у сторони захисту постійно виникають проблеми з реалізацією своїх повноважень у частині витребування відомостей, копій документів та речей, які виникають у зв'язку з необґрунтованими відмовами. Насамперед це пов'язано з тим, що чинним КПК України не передбачені способи та не визначені процедури, використовуючи які сторона захисту може реалізувати вищезазначені повноваження. У зв'язку з цим на сьогодні є нагальна потреба в більш детальній регламентації отримання доказів в порядку ст. 93 КПК України.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання, що стосувалися витребування речей і документів, як засобу збирання доказів стороною захисту, стали досліджуватися лише в останні роки. Окремі аспекти вказаної проблематики були предметом наукових досліджень низки вітчизняних авторів, зокрема: О. Капліної, С. Ковальчука, О. Старенького, В. Соловійова, Я. Зейкана, О. Костюченко, О. Ланя, М. Михеєнка, В. Нора, М. Погорецького, В. Попелюшка, С. Крушинського, С. Стахівського, М. Стоянова, О. Татарова, Л. Удалової, С. Чернявського та інших науковців. Водночас вченими увага приділялася тільки окремим питанням, пов'язаним з цією проблематикою, і формувалися досить суперечливі погляди, які потребують критичного аналізу.

Метою статті є визначення оптимального процесуального порядку витребування речей і документів та механізмів його реалізації стороною захисту.

Виклад основного матеріалу. У попередніх дослідженнях ми вже наголошували, що ухвалення Кримінального процесуального кодексу України 2012 р. знаменувалося кардинальним переглядом низки принципових положень кримінального провадження, в тому числі це стосувалося способів збирання доказів.

Порівняно з КПК України 1960 р., чинний КПК суттєво розширив законні

© А. Крушеницький, 2022

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3441-7088>

krushenitsky@ukr.net

можливості захисника у кримінальному процесуальному доказуванні, надавши йому право отримувати докази шляхом витребування речей і документів [1, с. 58]. Такі нововведення були реалізовані законодавцем у ч. 3 ст. 93 КПК України, де зазначається, що одним із способів збирання доказів стороною захисту є витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок [2]. Однак, не зважаючи на такі прогресивні законодавчі нововведення, С. Крушинський слушно наголосив, що надавши стороні захисту право витребувати докази, законодавець не передбачив у КПК жодних правових гарантій щодо форм та способів реалізації цього права. Внаслідок цього подані стороною захисту фактичні дані можуть ставитися під сумнів з погляду їх допустимості та достовірності [3, с. 299].

У зв'язку з цим в слідчо-судовій практиці виникає низка проблемних ситуацій, коли захисники у кримінальних провадженнях не можуть отримати ті чи інші речі або документи (отримують відмову або їх запит взагалі ігнорується).

Поряд з цим невизначеними залишаються й такі питання: перелік суб'єктів, до яких може бути висунута вимога захисника про надання речей та документів (в порядку ст. 93 КПК України); форма та зміст пред'явлення вимоги про витребування речей і документів захисником (тобто її процесуальне оформлення); терміни для виконання вимоги та правові наслідки відмови (ухилення) суб'єкта-володільця відповідних речей і документів від задоволення вимоги; форма фіксації результатів витребування речей і документів захисником; процесуальні можливості та механізм витребування речей і документів підозрюваним (обвинуваченим).

Отже, доцільно розглянути проблемні питання, які, на нашу думку, потребують законодавчого врегулювання.

1. Перелік суб'єктів, до яких може бути висунута вимога захисника про надання речей та документів та від яких вони можуть бути отримані.

Відповідно до ч. 3 ст. 93 КПК України, ними можуть бути: органи державної влади та місцевого самоврядування (тобто суб'єкти владних повноважень); підприємства, установи, організації (тобто юридичні особи); службові та фізичні особи. Аналізуючи положення ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» вбачається, що до суб'єктів, до яких може бути адресоване письмове звернення адвоката належать: органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, підприємства, установи і організації незалежно від форми власності та підпорядкування, громадські об'єднання про надання інформації [4]. Водночас О. Старенький слушно акцентує на наявності законодавчої колізії між положеннями ст. 20, 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ч. 7 ст. 46, ч. 3 ст. 93 КПК України в частині повноважень захисника щодо витребування речей і документів, які перебувають у володінні фізичних осіб [1, с. 61–62]. Тож зі змісту ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» вбачається, що захисник не наділений повноваженнями звертатися з адвокатським запитом до фізичних осіб. У п. 1 ч. 1 ст. 20 цього ж закону передбачено право захисника звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб) [4]. Частиною 3 ст. 93 КПК України також визначено, що захисник має право витребувати відомості, копії документів від фізичних осіб.

Натомість у ч. 7 ст. 46 КПК України зазначається, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх службові особи зобов'язані виконувати законні вимоги захисника. Тобто у зазначеній нормі взагалі відсутнє посилення на наявність обов'язку для фізичних осіб виконувати вимоги захисника, якими на нашу думку можуть бути як раз адвокатські запити про витребування речей і документів [2].

Ч. 1 ст. 19 Закону України «Про доступ до публічної інформації», визначаючи поняття запиту на інформацію, передбачає його подання розпорядникам інформації, коло яких передбачене ст. 13 вказаного Закону України [5]. Водночас зазначений нормативно-правовий акт також не містить вказівки на можливість подання заяви, клопотання або запиту до фізичних осіб.

Наявність цих законодавчих колізій призводить до того, що захисникам не завжди вдається витребувати відповідні документи від фізичних осіб, що можуть бути використані у кримінальному провадженні як докази. Зважаючи на вищенаведене, ми згодні з О. Стареньким, який з метою узгодження положень ч. 7 ст. 46 КПК, ч. 1 та ч. 2

ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» з положеннями п. 1 ч. 1 ст. 20 цього ж Закону та ч. 3 ст. 93 КПК України пропонує доповнити до зазначених норм фізичних осіб як суб'єктів, для яких може бути висунута письмова вимога захисника про витребування речей і документів [1, с. 62].

2. Форма та зміст пред'явлення вимоги про витребування речей і документів захисником (тобто її процесуальне оформлення).

На думку одних авторів, витребування як засіб збирання доказів може реалізовуватись виключно на підставі письмового запиту [6, с. 53; 7, с. 89]. На думку інших авторів, зокрема О. Астапенка, вимога про пред'явлення предмета або документа громадянам може бути заявлена і усно, і письмово, а підприємствам, установам, організаціям та посадовим особам – лише у письмовій формі [8, с. 12].

Враховуючи професійний статус захисника, О. Маслюк наголошує, що найбільш універсальною та ефективною, а отже, оптимальною, формою витребування ним речей, копій документів та відомостей треба вважати адвокатський запит [7, с. 89]. У доповіді В. В. Заборовського слушно вказано, що одним із основних професійних прав адвоката, реалізація якого можлива під час надання будь-якого виду адвокатської діяльності, є право на запит. Право на адвокатський запит, як один із найвідоміших атрибутів адвокатської діяльності, є важливим елементом механізму надання правової допомоги на професійній основі, а отже, й забезпечення належної реалізації конституційного права особи на таку допомогу [8, с. 115].

Практика виробила форму витребування захисником речей і документів у вигляді відповідного запиту, що ґрунтується на положеннях Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Тож п. 1 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачено професійне право адвоката звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб). Згідно з ч. 1 ст. 24 цього Закону адвокатський запит – це письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту [4].

Правниками обґрунтовано вказується, що адвокатські запити мають суворо відповідати вимогам ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [10, с. 31; 11, с. 36]. Проте аналізом зазначеної статті вбачається, що чинним Законом взагалі не регламентується питання щодо змісту адвокатського запиту.

За таких обставин відсутність чітких вимог до складання адвокатських запитів може негативно позначатися на реалізації засади змагальності у кримінальному судочинстві, зокрема у діяльності захисника [1, с. 61].

Водночас С. А. Крушинський зазначає, що за змістовним обсягом поняття «витребування» і «адвокатський запит» істотно відрізняються. По-перше, адвокатський запит може бути адресований органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадовим та службовим особам, підприємствам, установам і організаціям, громадським об'єднанням, а витребуваними докази можуть бути, крім того, і від фізичних осіб. По-друге, предметом адвокатського запиту є певна інформація і копії документів, а предметом витребування – речі, копії документів, відомості, висновки експертів, висновки ревізій, акти перевірок. Тому витребування захисником доказів не можна зводити лише до направлення ним відповідним суб'єктам адвокатського запиту. Водночас, науковцем підкреслюється, що поряд з іншими способами збирання доказів, єдиним процесуальним способом збирання доказів захисником, який на сьогодні передбачив КПК України, є витребування і отримання відомостей, предметів і документів [12, с. 99]. Зважаючи на те що законодавством не встановлюється спеціальних вимог щодо оформлення адвокатського запиту, Ю. Грабовський наголошує, що в такому випадку доцільно дотримуватись загальних норм щодо правил оформлення документів, у тому числі про діловодство [14, с. 34].

Ураховуючи зазначене, видається, що правильним шляхом вирішення окреслених проблем є удосконалення положень чинного КПК України, передбачивши, що витребування захисником речей і документів в порядку ст. 93 КПК України здійс-

нюється шляхом подання адвокатського запиту.

Треба також зазначити, що недоліком КПК (в частині повноважень захисника) є й те, що його положення чітко не врегульовують систему прав захисника, роблячи посилення на користування ним процесуальними правами підозрюваного, обвинуваченого, захист якого він здійснює (ч. 4 ст. 46 КПК України). Відповідно і межі повноважень захисника на отримання витребуваних доказових матеріалів чітко не визначені. А тому, як стверджує В. Попелюшко, ці обмеження треба виводити шляхом тлумачення норм кримінального процесуального та інших законів і підзаконних актів [15, с. 170; 3, с. 300].

3. Терміни для виконання вимоги та правові наслідки відмови (ухилення) суб'єкта-володільця відповідних речей і документів від задоволення вимоги.

Положеннями ч. 2 ст. 24 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачається, що органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом. У разі якщо адвокатський запит стосується надання значного обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, строк розгляду адвокатського запиту може бути продовжено до двадцяти робочих днів з обґрунтуванням причин такого продовження, про що адвокату письмово повідомляється не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання адвокатського запиту [4].

Водночас положення ч. 3 ст. 93 КПК України, якими регламентується відповідні повноваження захисника, взагалі не регламентують строки виконання письмової вимоги сторони захисту про витребування інформації. У науковій літературі також зазначається, що встановлення стислих строків, враховуючи часову обмеженість кримінального процесу, зможе реально забезпечити його дієвість, оскільки при більш тривалих строках відповіді втрачатимуть свою актуальність [16]. А тому можливе й встановлення додаткових, більш скорочених строків, адаптованих до умов та мети збирання доказів. Насамперед, це пов'язано із процесом підготовки захисту під час вирішення питань про обрання, зміну, скасування запобіжних заходів до підозрюваного та, як наслідок, впровадженням спеціальної процедури збирання доказів на досудовому розслідуванні [13, с. 77].

З урахуванням зазначеного, діючи за аналогією із ч. 2 ст. 24 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» з метою врегулювання законодавчих прогалин, пропонуємо удосконалити редакцію ст. 93 КПК України, передбачивши, що строк для виконання письмової вимоги сторони захисту про витребування речей і документів має складати не більше п'яти робочих днів із дня отримання відповідної вимоги. При цьому в разі, якщо письмова вимога стосується надання значного обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, строк розгляду письмової вимоги може бути продовжено до двадцяти робочих днів з обґрунтуванням причин такого продовження, про що ініціатору запиту (адвокату) письмово повідомляється не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання письмової вимоги.

Щодо правових наслідків відмови (ухилення) суб'єкта-володільця відповідних речей і документів від задоволення вимоги, то треба зазначити таке.

Однією з гарантій реалізації засади змагальності у кримінальному процесуальному доказуванні захисника є закріплене у ч. 3 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» положення, відповідно до якого відмова в наданні інформації на адвокатський запит, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом, крім випадків відмови в наданні інформації з обмеженим доступом.

Відповідно до ч. 5 ст. 212³ КУпАП неправомірна відмова в наданні інформації, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, у відповідь на адвокатський запит, запит кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, її палати або члена відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [17]. Окрім того, рішенням Ради адвокатів України затверджено «Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і

Севастополя або уповноваженою радою члена ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення», яким визначено процедуру складання головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженою радою члена ради адвокатів протоколів про адміністративні правопорушення за ст. 212-3 КУпАП та ведення діловодства у справах про адміністративні правопорушення [18].

На нашу думку, зазначене слугує важливою гарантією захисту від необґрунтованої відмови в наданні запитуваної на адвокатський запит інформації [19, с. 362].

Безумовно, можливість відмови в наданні відповіді на адвокатський запит не виключена. А тому, на нашу думку, у разі вчинення суб'єктом (володільцем речей і документів) однієї з дій, передбачених ч. 5 ст. 212³ КУпАП, сторона захисту може вдаватися до інших способів збирання доказів, зокрема до витребування (вилучення) речей і документів шляхом застосування процедури, передбаченої главою 15 КПК України (тимчасового доступу до речей та документів). Однак і ця процедура характеризується певними складнощами для сторони захисту.

Тож науковці наголошують, що проведення тимчасового доступу стороною захисту у порядку, передбаченому ст. 165 КПК, є нереальним на практиці [20, с. 89–90]. Як зазначає О. Казьмірова, на відміну від чіткої регламентації строку розгляду адвокатського запиту, ст. 163 КПК України взагалі не визначає строку, протягом якого слідчий суддя має розглянути клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів [19, с. 361]. На думку В. І. Фаринника, це питання нині зумовлює багато проблем, які полягають у тому, що розгляд клопотання про тимчасовий доступ може тривати від кількох днів до кількох тижнів із моменту подання його до суду [20, с. 215]. Крім того, у судовій практиці трапляються випадки відмови у задоволенні клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів, у зв'язку з тим, що відповідно до ч. 3 ст. 93 КПК України ініціювання стороною захисту, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, проведення слідчих (розшукових) дій здійснюється шляхом подання слідчому, прокурору відповідних клопотань, які розглядаються в порядку, передбаченому ст. 220 цього Кодексу [19, с. 362].

Отже, передбачена чинним КПК процедура отримання дозволу на тимчасовий доступ до речей і документів не сприяє принципу процесуальної економії та якнайшвидшому виконанню завдань кримінального провадження [20, с. 208–209].

Більше того, чинним КПК не врегульоване питання щодо того, за яких умов та випадків сторона захисту має вдаватися до процедури витребування речей і документів в порядку ст. 93 КПК, а за яких – до процедури тимчасового доступу до речей і документів.

І. Казьмірова пропонує, що стороні захисту краще спочатку скористатися адвокатським запитом, що в подальшому може слугувати більш вагомим доводом під час обґрунтування клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів [19, с. 363]. С. Ковальчук також наголошує, що в разі ненадання службовою особою органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій відповіді на заяву (клопотання) підозрюваного, обвинуваченого, його представника і законного представника або на адвокатський запит про надання речей, ненадання речей, неправомірну відмову в їх наданні, сторона захисту вправі звернутися до слідчого судді, суду з клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів. Як свідчать результати дослідження судової практики, звертаючись до слідчого судді, суду з таким клопотанням, сторона захисту надає копії звернень та адвокатських запитів, якими витребувалися речі [21, с. 255].

Ураховуючи зазначене, з метою забезпечення дієвості здійснення кримінально-процесуального доказування стороною захисту та врегулювання спірних питань, пропонуємо удосконалити редакцію ст. 93 КПК України, передбачивши, що у разі невиконання володільцем речей і документів адвокатського запиту (письмової вимоги про витребування відповідних речей і документів), сторона захисту має право звернутись до слідчого судді, суду із клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів, за винятком речей і документів, зазначених у статті 161 КПК.

4. Форма фіксації результатів витребування та отримання речей і документів захисником.

У практичній діяльності, речі або документи надані на адвокатський запит, як правило, оформлюється направленням супровідного листа – відповіді на запит, до якого

додаються відповідні матеріали. Водночас якщо захисник самостійно виявив певний предмет чи документ або йому його подала фізична особа з власної ініціативи, оформити це значно важче [12, с. 107]. Саме тому в науці є різні погляди щодо порядку і форм фіксування отримання матеріалів стороною захисту [13, с. 82]. Науковці слушно акцентують, що обов'язковою формою отримання, як і витребування, повинна бути письмова. Найбільш поширеними пропозиціями є надання захиснику права складати протоколи про отримання доказів [22, с. 138; 23, с. 112–113; 24, с. 286; 25, с. 59; 26, с. 128]. Погоджуємось, що в цілому концепція фіксації передачі доказів протоколом є найбільш прийнятною, враховуючи відсутність інших обґрунтованих форм фіксації у кримінальному процесі, в той же час, вона потребуватиме деякого доопрацювання, в тому числі шляхом внесення змін до глави 5 КПК України [22, с. 138]. Водночас вважаємо, що питання введення обов'язку сторони захисту фіксувати усі випадки отримання доказів за допомогою протоколу необхідно вирішувати з огляду на той факт, що не в усіх випадках захисник та особливо підозрюваний реально матимуть таку змогу. Раціональним, на нашу думку, було б здійснення можливості складання протоколу під час витребування та отримання речей та за необхідності документів під час безпосередньої передачі особами таких речей, документів «із рук в руки» [27, с. 300].

Враховуючи зазначене, пропонуємо удосконалити положення КПК України, передбачивши право захисника за результатами витребування або отримання речей і документів в порядку ст. 93 КПК України складати протокол з дотриманням вимог ст. 104 КПК України. У разі об'єктивної неможливості скласти протокол, формою фіксації результатів витребування речей і документів може бути супровідний лист (письмова відповідь на запит) або письмова заява володільця речей і документів, до яких додаються об'єкти витребування.

5. Процесуальні можливості та механізм витребування речей і документів підозрюваним (обвинуваченим).

До сторони захисту, крім захисника, КПК України також відносить: підозрюваного; особу, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю; обвинуваченого (підсудного); засудженого; виправданого; особу, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування. У п. 8 ч. 3 ст. 42 КПК України передбачено, що підозрюваний, обвинувачений мають право збирати і подавати докази слідчому, прокурору, слідчому судді. Хоча як зазначається у науковій літературі не зовсім зрозуміло, яким саме чином підозрюваним і обвинуваченим може бути реалізоване вказане право [28, с. 208]. Тож якщо вдаватись до процедури витребування та отримання, то вчені слушно наголошують, що правові гарантії щодо можливості збирання доказів в порядку ч.3 ст. 93 КПК підозрюваним (обвинуваченим) взагалі відсутні.

Адже норми кримінального процесуального закону не визначають механізмів реалізації зазначеними суб'єктами у формуванні доказів шляхом витребування та отримання речей і документів [21, с. 250]. Насамперед це пов'язано з тим, що законодавець не передбачив процесуальної форми звернення підозрюваного (обвинуваченого) про витребування речей і документів. Якщо захисник, що бере участь у кримінальному провадженні, має можливість витребування певної інформації на підставі письмового запиту, посилаючись на ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», то підозрюваний вимушений звертатися з клопотанням до слідчого, прокурора з проханням про проведення витребування. Оскільки за законом розгляд слідчим, прокурором клопотання сторони захисту про виконання будь-якої процесуальної дії здійснюється впродовж трьох днів, а не негайно (ч. 1 ст. 220 КПК), реальна можливість ефективного захисту стає проблематичною. До того ж, витребування у такому разі здійснюється учасниками, віднесеними законом до сторони обвинувачення (ст. 36, 40 КПК) [29, с. 130].

До того ж якщо чинне законодавство передбачає хоча б обов'язок органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх службових осіб, керівників підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань давати відповідь на адвокатські запити, то задеклароване право витребувати певну інформацію інших суб'єктів, віднесених до сторони захисту (зокрема, підозрюваного), є абсолютно незабезпеченим. Жодної відповідальності за ненадання інформації за запитом

підозрюваного чи обвинуваченого, які здійснюють захист самостійно, їх законних представників законодавство не передбачає [3, с. 304]. Щодо цього В. Соловійов пропонує запровадження нової правової норми, яка б встановлювала обов'язок для зазначених суб'єктів (володільців речей і документів) надавати докази в порядку витребування також підозрюваному [30, с. 170]. На думку науковця, такі механізми слугуватимуть процесуальною гарантією участі підозрюваного у збиранні доказів на стадії досудового розслідування [13, с. 73].

Досліджуючи питання щодо процесуальної форми звернення інших (непрофесійних) учасників сторони захисту (до яких треба віднести й підозрюваного), В. Вапнярчук та І. Крицька висловлюють позицію, що такі звернення про витребування речей і документів можуть бути здійснені ними у формі подання заяв та клопотань, а для захисника – у формі адвокатського запиту [31, с. 87; 32, с. 91].

Зважаючи на положення як спеціального законодавства (зокрема, Законами України «Про доступ до публічної інформації», «Про звернення громадян»), так і інформацію, що міститься у відкритих джерелах, вбачається, що під поняттям «Запит» треба розуміти: 1) документ, складений фізичною або юридичною особою, який засвідчує їхнє бажання одержати певну інформацію [33]; 2) вимога, прохання надати які-небудь відомості або офіційне роз'яснення з приводу чогось [34]; 3) прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні [5].

Під поняттям «Заява (клопотання)» треба розуміти: 1) звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства [35]; 2) документ, у якому приватна чи посадова особа звертається з проханням або пропозицією, на адресу установи чи посадової особи [36].

З огляду на вищевикладене видається, що за цільовим призначенням саме «Запит» є більш прийнятною формою, яка, на нашу думку, може бути використана як звернення підозрюваного про витребування та отримання речей і документів.

Отже, з метою вирішення окреслених питань, пропонуємо удосконалити редакцію ст. 93 КПК України, передбачивши, що:

підозрюваний (обвинувачений), який здійснює свій захист у кримінальному провадженні самостійно, має право звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, службових та фізичних осіб (за згодою таких осіб) із письмовим запитом про надання речей і документів або завірених належним чином їх копій.

Тож треба зробити висновок, що дійсно рівних можливостей щодо збирання сторонами доказів (ч. 2 ст. 22 КПК України) законодавець не створив, оскільки сторона обвинувачення володіє монополією на провадження слідчих (розшукових) дій, які є основним способом збирання доказової інформації. А надання стороні захисту одних лише процесуальних гарантій (*favor defensionis*) без механізму реалізації ініціативи сторони захисту щодо збирання фактичних даних, як правильно наголошує Ю. Пастернак, недостатньо для підтримання балансу сторін [37, с. 291; 3, с. 304].

Висновки. Зважаючи на вищезазначене, аналіз наукових джерел щодо витребування та отримання речей і документів стороною захисту свідчить про неналежне законодавче врегулювання цих способів збирання доказів. Безумовним та правильним шляхом розв'язання окреслених проблем є внесення запропонованих нами змін до чинного національного законодавства з метою удосконалення процесуального порядку збирання доказів в порядку ст. 93 КПК.

Список використаних джерел

1. Старенький О. С. Витребування документів як засіб отримання доказів захисником у кримінальному провадженні: проблеми визначення процесуальної форми. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 7/2017. С. 58–69.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. Ст. 88.
3. Крушинський С. А. Проблемні аспекти збирання та подання доказів стороною захисту у кримінальному провадженні. *Університетські наукові записки*. 2017. № 63. С. 296–310.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.
5. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314. С. 1491.

6. Грошевий Ю. М., Стахівський С. М. Докази і доказування у кримінальному процесі. Київ : Вид. Фурса С. Я., 2006. 272 с.
7. Маслюк О. В. Процесуальна діяльність захисника зі спростування підозри (обвинувачення) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Нац. ун-т «Львівська політехніка», Львів, 2017. 217 с.
8. Астапенко О. В. Витребування та подання предметів і документів як способи збирання доказів на досудових стадіях кримінального процесу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Київ. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2009. 18 с.
9. Заборовський В. В. Деякі недоліки реалізації права на адвокатський запит в аспекті здійснення професійної правничої допомоги. *Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 22 черв. 2021 р.). Ужгород : Ужгород. нац. ун-т, 2021. 268 с.
10. Грабовський Ю. Адвокатські запити: шляхи само- та взаємозахисту адвокатів. *Адвокатське бюро*. 2013. № 2 (2). С. 28–32.
11. Степ'юк В. Забезпечення прав адвокатів на одержання інформації (практичні поради). *Адвокатське бюро*. 2013. № 2 (2). С. 33–36.
12. Крушинський С. А. Подання доказів у кримінальному судочинстві України : монограф. Хмельницький : Хмельницьк. ун-т управління та права, 2017. 247 с.
13. Соловйов В. О. Захисник як суб'єкт доказування при обранні, зміні, скасуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею : дис. ... д-ра філос. : 081 Право / Нац. ун-т «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 233 с.
14. Грабовський Ю. Л. Адвокатський запит як засіб отримання адвокатської інформації. *Інформація і право*. 2015. № 2. С. 32–38.
15. Попелюшко В. О. Предмет захисту та його доказування в кримінальній справі. Київ : Прецедент, 2005. 232 с.
16. Гребенюк С. О. Чого чекати від нового адвокатського закону в контексті реформування кримінальної юстиції. *Закон-бізнес*. 2012. № 29 (1068). С. 10. URL : <https://zib.com.ua/ua/10586.html>.
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.
18. Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженою радою члена ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення : Рішення Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 р. № 27. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/vr027871-12>.
19. Казьмірова І. В. Тимчасовий доступ до речей і документів чи адвокатський запит? *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6/18. С. 360–363.
20. Фаринник В. І. Теоретичні, правові та праксеологічні проблеми застосування заходів забезпечення кримінального провадження в кримінальному процесі України : дис. ... д-ра. юрид. наук : 12.00.09 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 565 с.
21. Ковальчук С. О. Витребування та отримання речей як спосіб участі сторони захисту у формуванні речових доказів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2014. Вип. 3 (6). С. 248–257.
22. Старенький О. С. Кримінальні процесуальні гарантії захисника як суб'єкта доказування у досудовому розслідуванні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2016. 295 с.
23. Смирнов Є. В. Участь захисника в реалізації процесуальних прав підозрюваного (обвинуваченого) у кримінальному провадженні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2016. 247 с.
24. Сліпченко В. І. Підстави та процесуальний порядок витребування речей і документів. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки*. 2014. № 4 (2). С. 282–289.
25. Малахова О. В. Реалізація інституту сприяння захисту у кримінально- процесуальному доказуванні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2016. 213 с.
26. Яновська О. Г. Правова позиція захисту в кримінальному провадженні: шляхи відстоювання у процесі доказування. *Право України*. 2014. № 10. С. 124–132.
27. Соловйов В. О. Забезпечення збереження речей, документів як доказів, зібраних стороною захисту. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. науково- практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.). Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2020. Т. 3. С. 299–302.
28. Чупрікова І. Л. Деякі особливості збирання доказів потерпілим та стороною захисту. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 2. С. 208–210.
29. Мирошніченко Т. М. Щодо питання реалізації нормативного змісту засади забезпечення обвинуваченому права на захист у ході збирання доказів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 32. Т. 3. С. 127–132.
30. Соловйов В. О. Деякі способи збирання стороною захисту доказів на досудовому розслідуванні. *Актуальні проблеми формування громадянського суспільства та становлення правової держави*: зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Черкаси, 21 трав.

2020 р.). Черкаси : Вовчок О. Ю., 2020. С. 170–179.

31. Вапнярчук В. В. Витребування та отримання, проведення інших процесуальних дій як способи збирання доказів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту. Юрид. науки*. 2015. Вип. 3. Т. 3. С. 85–89.

32. Крицька І. О. Окремі аспекти реалізації засади змагальності під час формування речових доказів у кримінальному провадженні. *Форум права*. 2016. № 5. С. 89–95.

33. Матеріал з Вікіпедії за запитом слова «Запит». URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%82>.

34. Матеріал з Вікіпедії за запитом слова «Запит». СЛОВНИК.юа – тлумачний словник української мови. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%82>.

35. Матеріал з Вікіпедії за запитом слова «Клопотання». URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BB%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>.

36. Матеріал з Вікіпедії за запитом слова «Заява». URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%8F%D0%B2%D0%B0>.

37. Пастернак Ю. Б. Проблеми участі сторони захисту у кримінально- процесуальному доказуванні. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 289–292.

Надійшла до редакції 08.12.2022

References

1. Starenkyi, O. S. (2017) Vytребuvannya dokumentiv yak zasib otrymannya dokaziv zakhysnykom u kryminalnomu provadzhenni: problemy vyznachennia protsesualnoi formy [Requesting documents as a means of obtaining evidence by a defense attorney in criminal proceedings: problems of determining the procedural form]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*. № 7/2017, pp. 58–69. [in Ukr.].

2. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 [Criminal Procedure Code of Ukraine: Code of Ukraine dated 04.13.2012]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 9–10, art. 88. [in Ukr.].

3. Krushynskiy, S. A. (2017) Problemni aspekty zbyrannya ta podannia do-kaziv storonoiu zakhystu u kryminalnomu provadzhenni [Problematic aspects of gathering and presenting evidence by the defense in criminal proceedings]. *Universytetski naukovy zapysky*. № 63, pp. 296–310. [in Ukr.].

4. Pro advokaturu ta advokatsku diialnist [On advocacy] : Zakon Ukrainy vid 05.07.2012. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 27, art. 282. [in Ukr.].

5. Pro dostup do publichnoi informatsii [On access to public information] : Zakon Ukrainy vid 13.01.2011. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2011. № 32, art. 314. [in Ukr.].

6. Hroshevyi, Yu. M., Stakhivskiy, S. M. (2006) Dokazy i dokazuvannya u kryminalnomu protsesi [Evidence and proof in the criminal procedure]. Kyiv : Vyd. Fursa S. Ya., 272 p. [in Ukr.].

7. Masliuk, O. (2009) Vytребuvannya ta podannia predmetiv i dokumentiv yak sposoby zbyrannya dokaziv na dosudovykh stadiiakh kryminalnoho protsesu [Procedural activity of the defense attorney to refute the suspicion (accusation)] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Kyiv. nats. un-t vnutr. sprav. Kyiv, 18 p. [in Ukr.].

9. Zaborovskiy V. V. (2021) Deiaki nedoliky realizatsii prava na advokats-kyi zapyt v aspekti zdiisnennia profesiinoi pravnychoi dopomohy [Some shortcomings of the exercise of the right to a lawyer's request in the aspect of professional legal aid]. *Konstytutsiino-pravove budivnytstvo na zlami epokh: poshuky optimalnykh modelei : ma-terialy Mizhnarodnoi naukovy-prakt. konf., m. Uzhhorod, 22 chervnia 2021 r.* Uzhhorod : Uzhhorod. nats. un-t, 268 p. [in Ukr.].

10. Hrabovskiy, Yu. (2013) Advokatski zapyty: shliakhy samo- ta vzaiemozakhy-stu advokativ [in Ukr.]. *Advokatske biuro*. № 2 (2), pp. 28–32. [in Ukr.].

11. Stepiuk, V. (2013) Zabezpechennia prav advokativ na oderzhannia informa-tsii (praktychni porady) [Ensuring the rights of lawyers to receive information (practical advice)]. *Advokatske biuro*. № 2 (2), pp. 33–36. [in Ukr.].

12. Krushynskiy, S. A. (2017) Podannia dokaziv u kryminalnomu sudochynstvi Ukrainy [Submission of evidence in criminal proceedings of Ukraine] : monohraf. Khmelnytskyi : Khmelnytskyi universytet uprav-linnia ta prava, 247 p. [in Ukr.].

13. Soloviov, V. O. (2021) Zakhysnyk yak subiekt dokazuvannya pry obranni, zmini, skasuvanni zakhodiv zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia slidchym suddeiu [The defense attorney as a subject of proof in the case of selection, change, cancellation of measures to ensure criminal proceedings by the investigating judge] : dys. ... d-ra filos. : 081 Pravo / Nats. un-t «Odeska yurydychna akademiia», Odesa, 233 p. [in Ukr.].

14. Hrabovskiy, Yu. L. (2015) Advokatskyi zapyt yak zasib otrymannya advo-katskoj informatsii [Lawyer request as a means of obtaining lawyer information]. *Informatsiia i pravo*. № 2, pp. 32–38. [in Ukr.].

15. Popeliushko, V. O. (2005) Predmet zakhystu ta yoho dokazuvannya v kryminalnii spravi [The subject of defense and its proof in a criminal case]. Kyiv : Pretsedent, 232 p. [in Ukr.].

16. Hrebenuk, S. O. (2012) Choho chekaty vid novoho advokatskoho zakonu v konteksti reformuvannya kryminalnoi yustytzii [What to expect from the new advocate law in the context of

criminal justice reform]. *Zakon-biznes*. № 29 (1068), p. 10. URL : <https://zib.com.ua/ua/10586.html>. [in Ukr.].

17. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia vid 07.12.1984 [Code of Ukraine on administrative offenses]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR*. 1984. № 51, art. 1122. [in Ukr.].

18. Poriadok oformlennia holovoiu rady advokativ Avtonomnoi Res-publiki Krym, oblasti, mist Ky-ieva i Sevastopolia abo upovnovazhenoiu ra-doiu chlena rady advokativ materialiv pro administratyvni pravoporushennia : Rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 17 hrudnia 2012 r. № 27 [The procedure for filing materials on administrative offenses by the head of the Bar Council of the Autonomous Republic of Crimea, oblasts, cities of Kyiv and Sevastopol or by an authorized council member of the Bar Council: Decision of the Bar Council of Ukraine dated December 17, 2012 No. 27]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/vr027871-12>. [in Ukr.].

19. Kazmirova, I. B. (2018) Tymchasovy dostup do rechei i dokumentiv chy ad-vokatskyi zapyt [Temporary access to things and documents or a lawyer's request]? *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 6/18, pp. 360–363. [in Ukr.].

20. Farynnyk, V. I. (2018) Teoretychni, pravovi ta prakseolohichni problemy zastosuvannia zakhodiv zabezpechennia kryminalnogo provadzhennia v kryminalnomu protsesi Ukrainy [Theoretical, legal and praxeological problems of applying measures to ensure criminal proceedings in the criminal process of Ukraine] : dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.09 / Kyiv nats. un-t im. Tarasa Shevchenka. Kyiv, 565 p. [in Ukr.].

21. Kovalchuk, S. O. (2014) Vytrebuvannia ta otrymannia rechei yak sposib uchasti storony zakhystu u formuvanni rechovykh dokaziv [Claiming and receiving things as a way of the defense party's participation in the formation of physical evidence]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. Issue 3 (6), pp. 248–257.

22. Starenkyi O. S. Kryminalni protsesualni harantii zakhysnyka yak subiekta dokazuvannia u dosudovomu rozsliduvanni [Criminal procedural guarantees of the defense attorney as a subject of evidence in the pre-trial investigation] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Kyiv nats. un-t im. Tarasa Shevchenka. Kyiv, 295 p.

23. Smynov, Ye. V. (2016) Uchast zakhysnyka v realizatsii protsesualnykh prav pidozriuvanoho (obvynuvachenoho) u kryminalnomu provadzhenni [Participation of the defense attorney in the implementation of the procedural rights of the suspect (accused) in criminal proceedings] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Klasychnyy pryvatnyy universytet. Zaporizhzhia, 247 p.

24. Slipchenko, V. I. () Pidstavy ta protsesualnyi poriadok vytrebuvannia rechei i dokumentiv [Grounds and procedural procedure for requisitioning things and documents]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnogo universytetu. Serii: Yurydychni nauky*. № 4 (2), pp. 282–289.

25. Malakhova, O. V. (2016) Realizatsiia instytutu spriannia zakhystu u kryminalno-protsesualnomu dokazuvanni [Implementation of the institute of defense assistance in criminal-procedural evidence] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Nats. un-t «Odeska yurydychna akademiia». Odesa, 213 p. [in Ukr.].

26. Ianovska, O. H. (2014) Pravova pozysiiia zakhystu v kryminalnomu prova-dzhenni: shliakhy vidstoiuvannia u protsesi dokazuvannia [The legal position of the defense in criminal proceedings: ways of advocacy in the process of proof]. *Pravo Ukrainy*. № 10, pp. 124–132. [in Ukr.].

27. Soloviov, V. O. (2020) Zabezpechennia zberezhennia rechei, dokumentiv yak dokaziv, zibranykh storonoiu zakhystu. [Ensuring the preservation of things, documents as evidence collected by the defense] *Pravove zhyttia suchasnoi Ukrainy: materialy Mizhnarodnoi naukovy- prakt. konf. (m. Odesa, 15 trav. 2020 r.)*. Odesa : Vyd. dim «Helvetyka», vol. 3, pp. 299–302.

28. Chuprikova, I. L. (2017) Deiaki osoblyvosti zbyrannia dokaziv poterpilym ta storonoiu zakhystu [Some features of gathering evidence by the victim and the defense]. *Porivnialno-analitychne pravo*. № 2, pp. 208–210.

29. Myroshnychenko, T. M. (2015) Shchodo pytannia realizatsii normatyvnoho zmistu zasady zabezpechennia obvynuvachenomu prava na zakhyst u khodi zbyrannia dokaziv [Regarding the issue of implementation of the normative content of the principle of ensuring the accused the right to defense during the collection of evidence]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Serii : Pravo*. Issue 32, vol. 3, pp. 127–132. [in Ukr.].

30. Soloviov, V. O. (2020) Deiaki sposoby zbyrannia storonoiu zakhystu doka-ziv na dosudovomu rozsliduvanni [Some methods of collecting evidence by the defense at the pre-trial investigation]. *Aktualni problemy formuvannia hroma-dianskoho suspilstva ta stanovlennia pravovoi derzhavy : zb. materialiv III Vseukr. naukovy-prakt. internet-konf. (m. Cherkasy, 21 trav. 2020 r.)*. Cherkasy : Vovchok O. Yu, pp. 170–179.

31. Vapniarchuk, V. V. (2015) Vytrebuvannia ta otrymannia, provedennia inshykh protsesualnykh dii yak sposoby zbyrannia dokaziv u kryminalnomu prova-dzhenni [Demanding and receiving, carrying out other procedural actions as methods of collecting evidence in criminal proceedings]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzh. un-tu. Yuryd. nauky*. Issue 3, vol. 3, pp. 85–89. [in Ukr.].

32. Krytska, I. O. (2016) Okremi aspekty realizatsii zasady zmahalnosti pid chas formuvannia rechovykh dokaziv u kryminalnomu provadzhenni [Certain aspects of the implementation of the principle of competition during the formation of material evidence in criminal proceedings]. *Forum prava*. № 5,

pp. 89–95. [in Ukr.].

33. Material z Vikipedii za zapytom slova «Zapyt» {Material from Wikipedia at the request of the word "Query"}. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%82>. [in Ukr.].

34. Material z Vikipedii za zapytom slova «Zapyt». SLOVNYK. iua – tłumachnyi slovnyk ukraïnskoi movy [Material from Wikipedia at the request of the word "Query". SLOVNYK.yua is an explanatory dictionary of the Ukrainian language]. URL : <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%82>. [in Ukr.].

35. Material z Vikipedii za zapytom slova «Klopotannia» [Material from Wikipedia on the request of the word "Petition"}. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BB%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>. [in Ukr.].

36. Material z Vikipedii za zapytom slova «Zaiava» [Material from Wikipedia at the request of the word "Statement"}. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%8F%D0%B2%D0%B0>. [in Ukr.].

37. Pasternak, Yu. B. (2010) Problemy uchasti storony zakhystu u kryminal-no- protsesualnomu dokazuvanni [Problems of participation of the defense side in criminal-procedural evidence]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. № 2, pp. 289–292. [in Ukr.].

ABSTRACT

Andrii Krushenytskyi. Requesting items and documents by defense party: procedural registration. The article highlights problematic issues related to the defense's use of such a method of gathering evidence in criminal proceedings as the demand and receipt of things and documents. Considered issues: regarding subjects to whom the demand of the defense party for the provision of things and documents may be made and from whom they may be received; the form and content of the demand for the recovery of things and documents of the defense party (that is, its procedural design); deadlines for fulfilling the requirement and the legal consequences of the refusal (evasion) of the subject-owner of the relevant items and documents to satisfy the requirement; a form for recording the demand for things and documents by the defense; procedural possibilities and the mechanism of requisitioning things and documents from the suspect (accused).

The author has formulated proposals to improve certain provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine in order to eliminate problematic issues in criminal proceedings that arise when the defense uses the specified method of gathering evidence. According to Art. 93 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, one of the ways for the defense to collect evidence is to demand and receive from state authorities, local self-government bodies, enterprises, institutions, organizations, officials and individuals items, copies of documents, information, expert conclusions, audit conclusions, acts of inspections. However, in practice, defense parties constantly have problems with the implementation of their powers in terms of demanding information, copies of documents and things that arise in connection with unjustified refusals. First of all, this is due to the fact that the current Code of Criminal Procedure of Ukraine does not provide methods and procedures, using which the defense party can exercise the above-mentioned powers. In this regard, today there is an urgent need for a more detailed regulation of obtaining evidence in accordance with Art. 93 of the CCP of Ukraine.

Keywords: *requisition and receipt of things and documents, method of gathering evidence, form of requisition, defense side.*